

Hur gör man offentliga grönytor i Malmö tryggare för befolkningen?

How to make public green spaces feel safer for the population in Malmö?

Författare: Laura Trojan

Hur gör man offentliga grönområden i Malmö tryggare för befolkningen?

How to make public green spaces feel safer for the population in Malmö?

Laura Trojan

Handledare: Elin Sundevall, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Allan Gunnarsson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Examensarbete i landskapsarkitektur för landskapsingenjörer

Kurskod: EX0793

Program: Landskapsingenjörsprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2018

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: trygghet, grönområden, Malmö, utemiljö, trygghetsfaktorer, stadsmiljö, vegetation

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Förord

De flesta har nog någon gång blivit varnade för att gå ut ensamma, vistas ute för sent på kvällarna och uppmanade att vara försiktiga och undvika att hamna i dåliga situationer. Det är ganska vanligt att om något händer så är det "delvis offrets fel" enligt samhället, för att man inte var tillräckligt försiktig. Det är svårt att göra ett samhälle helt fri från faror, men alla borde ha rätt till att vistas ute utan att behöva vara rädda för att utsättas för något obehagligt. Ingen ska behöva vara rädd för att bli ett offer, ingen ska behöva tänka att de hade kunnat förhindra ett brott genom att stanna inomhus och avstå från en aktivitet. Det är inte den enskilda individen som ska begränsa sig själv, utan samhället ska göra allt för att skapa en tryggare miljö i så stor utsträckning som möjligt.

Sammanfattning

Vad är det som gör att utemiljön kan upplevas som otrygg i Malmö och vilka faktorer kan motverka otryggheten? Kan staden ändras så att alla känner sig bekväma med att röra sig utomhus, även kvällstid? Detta examensarbete beskriver och undersöker olika faktorer som kan vara till hjälp på vägen till en tryggare stad ur ett utemiljöperspektiv. Studien har visat att det finns många orsaker till otrygghet. Den främsta orsaken är kriminalitet och rädslan att bli utsatt för brott. Det är just denna aspekt examensarbetet bearbetar. Det är svårt att stoppa kriminella handlingar enbart genom att förändra parker och grönområden, men välplanerade grönytor kan göra mycket för den upplevda tryggheten hos befolkningen. Enligt studien är det avgörande för tryggheten att man inte känner sig ensam i utomhusmiljöerna. Därför blir den huvudsakliga lösningen att försöka locka ut fler människor, vilket enbart kan göras om grönområden inte bara känns tryggare, men även mer spännande och lättillgängliga.

Abstract

What causes the outdoor environment to be perceived as unsafe in Malmö and what factors can counteract insecurity? Can the city be changed to make everyone feel comfortable moving outdoors even in the evening? This project describes and examines various factors that may be helpful on the road to a safer city from outdoor environment perspective. The study has shown that there are many reasons for insecurity. The main cause is crime and the fear of being subjected to crime. It is precisely this aspect of the thesis work. It is difficult to stop criminal acts only by changing parks and green spaces, but it can do a lot for the perceived safety of the population. According to the study, it is crucial for safety not to feel alone out. Therefore, the main solution is to try to attract more people, which can only be done if green areas not only feel safer, but also more exciting and easily accessible.

Innehållsförteckning

Förord	1
Sammanfattning/Abstract	2
1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund/problembeskrivning	4
1.2 Syfte och frågeställning/hypotes	6
1.3 Genomförande och avgränsning.....	6
1.3.1 Centrala begrepp och förklaringar	7
1.4 Material och metod.....	7
2. Resultat	9
2.1 Faktorer som kan begränsa folk från att röra sig ute.....	9
2.1.1 Avstånd till grönområden och orientering.....	9
2.1.2 Fysiska och psykiska barriärer	9
2.1.3 Miljörelaterade faktorer.....	10
2.2 Hur kan otrygghetsfaktorer motverkas?	10
2.2.1 Känslan av mindre avstånd, lättare orientering.....	10
2.2.2 Ökad säkerhet på gatorna	11
2.2.3 Hur vegetationen och belysningen borde hanteras	12
2.2.4 Hitta och hålla en balans	13
2.3 Vad tycker Malmöborna i en enkätundersökning?.....	14
2.3.1 Förklaring till enkäten och felfaktorer	14
2.3.2 Resultat av enkätundersökning.....	15
2.4 Exempel på gestaltning	21
3. Diskussion.....	25
3.1 Svar på frågeställning	25
3.2 Slutsats	26
4. Källförteckning.....	28
5. Figurförteckning.....	31

1. Inledning

“Upplevelsen av en trygg och säker stad är avgörande för livskvaliteten, som i grunden även är en mänsklig rättighet. Att utveckla Malmö till en attraktiv stad som är tillgänglig för alla Malmöbor är ett viktigt mål. Ingen skall stanna hemma för att man inte vågar gå ut. En stad där många människor vistas ute på gator och torg, även på kvällarna, är tryggare än städer som är folktomma efter mörkrets inbrott” (Malmö stadsstrategi och handlingsplan, 2001, se Malmö Stad, 2006)

I Malmö, som ibland kallas för parkernas stad, finns flera parker och rekreationsområden som ger möjlighet till avkoppling, motion, event och sportaktiviteter. De senaste åren har dock Malmöborna känt att de inte kan använda möjligheterna fullt ut, på grund av kriminella händelser i staden och rädslan för att råka ut för något obehagligt utomhus (Malmö Stad, 2018a).

Även om problemet inte är löst än, så arbetar Malmö Stads Gatukontor på att göra staden tryggare. Ett citat från Gatukontoret säger att: “vi skall självklart prioritera åtgärder som gör utemiljön säkrare och tryggare. Målet måste vara att ingen ska tveka att besöka våra mötesplatser. Vi kan naturligtvis aldrig garantera att någon inte blir utsatt för trakasserier eller våld, men vi kan lova Malmöbor och besökare att vi gör allt för att minimera att det ska inträffa” (Andersson, 2017). Skulle det kunna vara möjligt att genom rätt planering av utemiljö skapa en tryggare tillvaro i stadens parker och på vägen dit? Vilka faktorer kan vara avgörande för att fler ska våga sig ut på gatorna för att motionera och röra sig utomhus?

1.1 Bakgrund/problembeskrivning

Totalt finns det 15 större parker i Malmö, samt ytterligare många mindre, offentliga grönområden, och en stor del av kusten mot Öresund är i praktiken en enda stor park (Allt i Malmö, 2018). Som kartan också visar, så finns det ett stort utbud av grönområden som väntar på att nyttjas av hela befolkningen. Detta arbete fokuserar på offentliga grönytor som nyttjas av allmänheten, samt vägen dit.

Figur 1: Översikt Malmö. Grönområden i Malmö markerade med grön färg på kartan (Malmö Stad, 2017).

En undersökning från Malmö stad visar på att ca.20% av befolkningen i Malmö har avstått från någon slags aktivitet utomhus. Detta på grund av att den upplevda otryggheten och oron för att utsättas för brott ökat. Oron för att vara ute ökar ännu mer mot kvällen. 39% av de tillfrågade Malmöborna uppger att de känner sig otrygga ensamma ute en sen kväll. Faktorer som bidrar till oro bortsett från hot, rån och våld är rädslan för narkotika- och alkoholphäverade personer utomhus, ungdomsgäng som stör, personer som bråkar, slåss och antastar (Malmö Stad, 2018a).

De upplevda problemen i staden är inte enbart rädsla för kriminalitet, utan även trafikrelaterade problem, främst bilar som kör för fort, nedskräpning och skadegörelse (Malmö Stad, 2018b). Att inte våga vistas utomhus påverkar stadens hälsofaktor. Hälsa ur ett humanistiskt perspektiv handlar om hur var och en själv upplever sitt välbefinnande. Att alla inte kan eller vågar nyttja Malmös rekreationsområden innebär att befolkningen tas ifrån en av de fundamentala rättigheter som tillkommer varje människa utan åtskillnad av ras, religion, politisk åskådning, ekonomiska eller sociala förhållanden (Folkhälsomyndigheten, 2015).

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med arbetet är att undersöka ur ett samhällsvetenskapligt och humanistiskt perspektiv hur tillvaron i större städer (t.ex. Malmö) kan bli tryggare gällande utemiljön. Frågeställningarna kopplade till syftet är följande:

- Hur kan rekreationsområden och vägen dit göras tryggare?
- Vilka faktorer kan leda till ökad trygghet och hur verkställer man dem?

1.3 Genomförande och avgränsning

För att genomföra arbetet och undersöka problematiken och lösningarna begränsas arbetet till att undersöka hur större offentliga rekreations-, natur- och parkområden och vägen dit kan förbättras för att det ska upplevas tryggare av befolkningen, och inte samhällsproblemet "kriminalitet" i sig. Tanken är att informationen som tas fram riktar sig mot Malmö Stad, men den antas också vara användbar för andra städer med liknande problem. Uppsatsen beskriver främst hur brottsligheten och otrygghetskänslan kan begränsas genom rätt planering av utemiljön. Den otrygghetsaspekt arbetet främst fokuserar på är rädslan för att bli utsatt för kriminalitet. Faktorer som t.ex. kön, ålder, etnicitet spelar in i den upplevda trygghetskänslan, dock gör jag ingen skillnad på dessa faktorer i detta arbete, då jag fokuserar på att undersöka befolkningen som helhet, inte vad enskilda grupper upplever.

Källorna som främst använts är protokoll framtagna av Malmö Stad, därför ser jag arbetet som en fallstudie av Malmö Stads arbete med att trygghetsanpassa. I denna studie tas upp vad Malmö Stad strävar efter när det kommer till trygghet utomhus, samt hur man kan tillämpa och förbättra detta i praktiken.

1.3.1 Centrala begrepp och förklaringar

Trygghet - handlar om att förhålla sig till upplevda risker och ska inte sammanblandas med säkerhet som i stället handlar om reella risker, alltså hur säkert någonting faktiskt är. Upplevd risk och rädsla är subjektiv, svår att mäta och kan av den anledningen också vara svår att förhålla sig till. Otrygghet och rädsla innebär dock begränsningar och inskränkningar i många människors vardag. Upplevd otrygghet kan begränsa vår rörelsefrihet i offentliga miljöer (Edqvist, u.å.)

Grönområde - ett grönområde är ett allmänt begrepp för alla typer av mark som inte täcks av byggnader eller hård beläggning. Till grönområde kan naturområden, parker, planteringar, klippta gräsmattor etc. räknas. I detta arbete används dock ordet "grönområde" som en annan benämning för parker, underhållna naturområden och rekreationsområden.

1.4 Material och metod

I mitt arbete använde jag mig av online källor, protokoll och rapporter. Insamlandet av materialet skedde främst genom sökningar på Google, men jag använde även källor som jag har blivit rekommenderad. Jag upplevde att sökningen i många fall inte gav önskat resultat, och det var svårt att hitta vetenskapliga artiklar online inom detta ämne. Därför valde jag att främst använda Malmö Stads protokoll i mitt arbete.

Sökningarna innehöll olika kombinationer av orden: trygghet utomhus, trygghet i Malmö, brottslighet i Malmö, öka upplevd trygghet, vegetation, belysning, faktorer som ökar trygghet

En enkätundersökning skickades ut på sociala medier för att få en bättre uppfattning om vad befolkningen anser om Malmös utemiljö. Den hemsidan som främst användes för att dela enkäten var Facebook, där länken lades upp i grupper som riktar sig mot Malmö Stad. Grupperna är "Malmö Stad" och "Möllan åt alla". Svaren sammanställdes med hjälp av ett online program, Survey Monkey, som analyserar och sammanställer svaren som skickas in på egen hand. Svaren från enkätundersökningen fokuserar på att kunna få en uppfattning om vad befolkningen tycker är de huvudsakliga faktorerna som kan bidra till trygghet.

Metoden för att undersöka Rosens röda matta i Malmö var att genom tidningsartiklar och Malmö Stads hemsida få en uppfattning om vilka faktorer som var viktiga vid planeringen av aktivitetsområdet, samt hur det har utvecklats. Ett platsbesök hade bidragit till en mer utvecklad undersökning, men möjlighet fanns inte till detta.

2. Resultat

2.1 Faktorer som kan begränsa människor från att röra sig ute

2.1.1 Avstånd till grönområden och orientering

Malmö Stad har gjort en utredning som visar att tillgängligheten till parker är en avgörande faktor för hur mycket grönytor används. För att en person ska känna sig bekväm med att ta sig till området bör det inte vara mer än 5–10 minuters promenad dit, vilket motsvarar ca 300 meter. Det upplevelsemässiga avståndet till ett grönområde minskar om vägen dit är grön och trevlig (Grönmodellen, 2017, s.16).

2.1.2 Fysiska och psykiska barriärer

Strakt trafikerade gator och vägar kan utgöra ett hot för motionärer. Ju oftare en grönyta skall kunna användas, dit barn och äldre ska kunna ta sig på egen hand, desto mindre bör trafikmängden vara. Andra barriärer som ska vara möjliga att passera är t.ex vatten, järnvägar och motorvägar. Barriärer kan också vara av psykisk karaktär. Ett område med dåligt rykte, kan upplevas otrevligt och hotfullt att passera. En utvärdering av barriäreffekter visar att centrala och nordöstra Malmö har försämrade tillgänglighet till grönområden, än andra områden i Malmö, på grund av trafik (Grönmodellen, 2017, s.16).

När det kommer till psykiska barriärer finns det några extra utsatta områden i Malmö. Malmös mest otrygga områden brottas med gängkriminalitet, öppen narkotikahandel och lågt förtroende för polisen. Till särskilt utsatta områden i Malmö räknas Rosengård och Södra Sofielund. Andra utsatta områden i Malmö är Holma och Kroksbäck (Viktorsson, 2016). Otryggheten i Malmö är väldigt påtaglig och nyheter om kriminella aktiviteter syns i tidningarna nästan varje dag. Andelen malmöbor som har utsatts för brott är ca.25% 2017. Oro för att bli överfallen och misshandlad i det egna området samt att röra sig ensam under sena kvällar är några av de saker som oroar befolkningen mest. Andelen som uppger att de har avstått från någon aktivitet

på grund av otrygghet ökar för varje år (Loftrup-Ericson, 2017). Även om andelen som faktiskt utsatts för någon typ av brott har minskat, så upplevs rädslan för att råka ut för något av ca.77% av befolkningen (Persson, 2017). Antal fall av dödligt våld i region Syd (där Malmö ingår) är 30 fall år 2016 (Malmö Stad, 2017).

2.1.3 Miljörelaterade faktorer

Många människor känner obehag när mörkret har lagt sig, och då är det extra viktigt med bättre uppsyn över området med hjälp av bra belysning. En utemiljö med dålig eller ingen belysning begränsar befolkningen och försämrar områdets kvalitet. Då färre människor befolkar gatorna på kvällen/natten blir den sociala och informella kontrollen mindre. Detta kan i sig öka otryggheten och brottsligheten (Blå, 2017).

Vegetationen spelar också stor roll i hur en plats upplevs. Tät vegetation och mörka buskage är för många starkt förknippade med otrygghet. Vegetation kan försämma sikten, skapa slutna rum och utgöra gömställe för potentiella förövare. Välskötta platser upplevs generellt som tryggare platser än slitna, igenvuxna och vandaliserade områden. Stadsmiljöer som är tydliga och lätta att överblicka och orientera sig i känns säkrare för de som rör sig ute (Edqvist, u.å, s.37).

2.2 Hur kan otrygghetsfaktorer motverkas?

2.2.1 Känslan av mindre avstånd och lättare orientering

En bristanalys har gjorts av Malmö Stad för att bedöma tillgången till grönområden i olika stadsdelar. I den sammanvägda analysen visas att det är mest brist på offentliga grönområden på landsbygden, i hamnen, samt i Limhamn, Bunkeflostrand, Jägersro, Sofielund, Sorgenfri och Valdemarsro. Detta har studerats i syfte att utforska möjligheterna att utveckla ett sammanhängande grönt nätverk. Ett grönt nätverk hade ökat känslan av närhet till större grönområden (Grönmodellen, 2017, s.24)

Även om avståndet till parker inte alltid kan ändras, så spelar utformningen av gång- och cykelvägar som sammanlänkar staden en stor roll för upplevelsen av trygghet. Där stråk möter barriärer, till exempel vid spårområden eller större vägar, skapas ofta planskilda lösningar såsom gångtunnlar eller gångbroar, vilket kan upplevas problematiska, då det blir svårt att hålla koll på sin omgivning från instängda utrymmen. Detta kan motverkas med förslagsvis bättre belysning (Edqvist, u.å, s.22). Orienteringen kan underlättas om man vid t.ex. korsningspunkter, entréplatser och aktivitetsplatser sätter upp information samt vägledning till området man befinner sig i. Detta skapar en läsbarhet som hjälper användare att orientera sig i den fysiska miljön. Att visa information om mötesplatser och huvudstråk är ett sätt att samla de människor som använder ett område, vilket i sig ger positiva effekter för trygghetsupplevelsen, framför allt under dygnets mörka timmar (Edqvist, u.å, s.31).

Insatser för att göra vägen mellan bostäder och parker grönare och säkrare kan därför bidra med ökad tillgänglighet, även om avståndet till parken inte ändras (Grönmodellen, 2017). Enligt Malmö stads mål och riktlinjer skall stadens grönområden utvecklas till ett sammanhängande och heltäckande nät baserat på nuvarande stråk. Nätet skall förbinda stadsbebyggelsen med omgivande landskap. Arealen för allmänt tillgängliga grönområden i Malmö skall ökas. Malmöborna skall ha tillgång till rekreationsområde inom 2–3 km, stadspark inom 1,2–3 km, stadsdelspark inom 0,6–1 km och grannskapspark inom 0,3–0,6 km från bostaden (Grönstruktur och grönområden, 2018).

2.2.2 Ökad säkerhet på gatorna

Överenskommelsen *Trygg och säker stad 2017–2022* fastställer att Malmö stad ska samverka med polisen för att skapa en trygg och förebyggande miljö. Tillit, förtroende, delaktighet, social förankring och hållbarhet är några faktorer som har betydelse för den upplevda tryggheten. Arbetet innebär att förbättra hanteringen av planerade och akuta situationer. Detta följs upp av de årliga trygghetsmätningarna. Några punkter som bevakas under uppdraget är bland annat att:

- Riskfaktorer på olika områden i Malmö (risk för våld, sexuella övergrepp, stöld etc.) ska analyseras

- Analysera de mest utsatta grupperna i samhället och hur kriminaliteten påverkar dem (unga, kvinnor etc.)
- Förmedla bättre kunskap om hur man kan anmäla brott och att man inte ska behöva vara obekväm med att kontakta polisen om man behöver hjälp
- Stoppa gängkriminalitet, ge stöd åt dem som är i risk för att hamna i kriminella grupper (Malmö Stad, 2018).

På utsatta områden, som Rosengård och Södra Sofielund, tillsätter polisen extra områdespoliser (Viktorsson, 2016).

2.2.3 Hur vegetationen och belysningen borde hanteras

Hantering av vegetation är ett centralt tema när det gäller trygghet i stadsmiljön. Vegetation bör utformas så att den som rör sig längs ett stråk har en visuell kontakt med någon del av omgivningen där andra sannolikt kan vistas. Längs huvudstråk bör vegetationen planteras så att den motsatta sidan av stråket syns, det vill säga slutna vegetationsrum bör undvikas helt (Edqvist, u.å, s.37). Vegetationen bör "lyftas" upp för att rummet ska vidgas. Ofta urskiljs fyra vegetationsskikt nämligen: - trädskikt, mellanskikt, buskskikt och fältskikt. För att ha bättre sikt över området bör trädskiktet och mellanskiktet vara uppstammat och buskskiktet ska användas sparsamt och på begränsade områden. Fältskiktet ska inte skjuta i höjden då det kan begränsa sikten (Gunnarsson, 2012 se Edqvist, u.å, s. 39). Redan befintliga utemiljöer som kan uppfattas otrygga kan förbättras genom röjning (Edqvist, u.å. s. 40).

Förbättrad utomhusbelysning kan i viss mån fungera som förebyggande medel mot kriminella aktiviteter utomhus. Detta genom att fler människor vistas på områden med bra belysning, vilket gör att synligheten för de som rör sig utomhus ökar, och chansen att bli attackerad minskar. Förbättrad belysning signalerar också att området är omhändertaget, vilket avskräcker från vandalism och våld (Brå, 2017).

Hur belysningen placeras är en avgörande faktor när det kommer till ökad trygghetskänsla. Mer belysning i sig ger inte alltid mer trygghet, utan det är placeringen av ljuset som är det viktiga. Belysning hjälper till vid orientering, vid möte med andra människor eller fordon, och förstärker även platsens karaktär. Det är

viktigt att hitta en balans mellan ljus och mörker. Ögonen anpassar sig till den ljusaste punkten i omgivningen, vilket därför försämrar möjligheten att se vad som finns vid de mörkaste punkterna, då våra ögon vänjer sig vid ljuset och inte mörkret. Stora kontraster mellan ljus och mörker ska därför undvikas (Edqvist, u.å, s.42–43). Omgivningen bör göras läsbar med hjälp av ljus, och inte bara gångbanan. En bra metod kan vara att belysa träd eller objekt underifrån, eller låta ljuset reflekteras mot släta, större ytor, såsom väggar och murar. På det sättet upplevs rummet större, mer överblickbar, och ljuset blir mindre bländande (Edqvist, u.å, s.44–45).

2.2.4 Hitta och hålla en balans

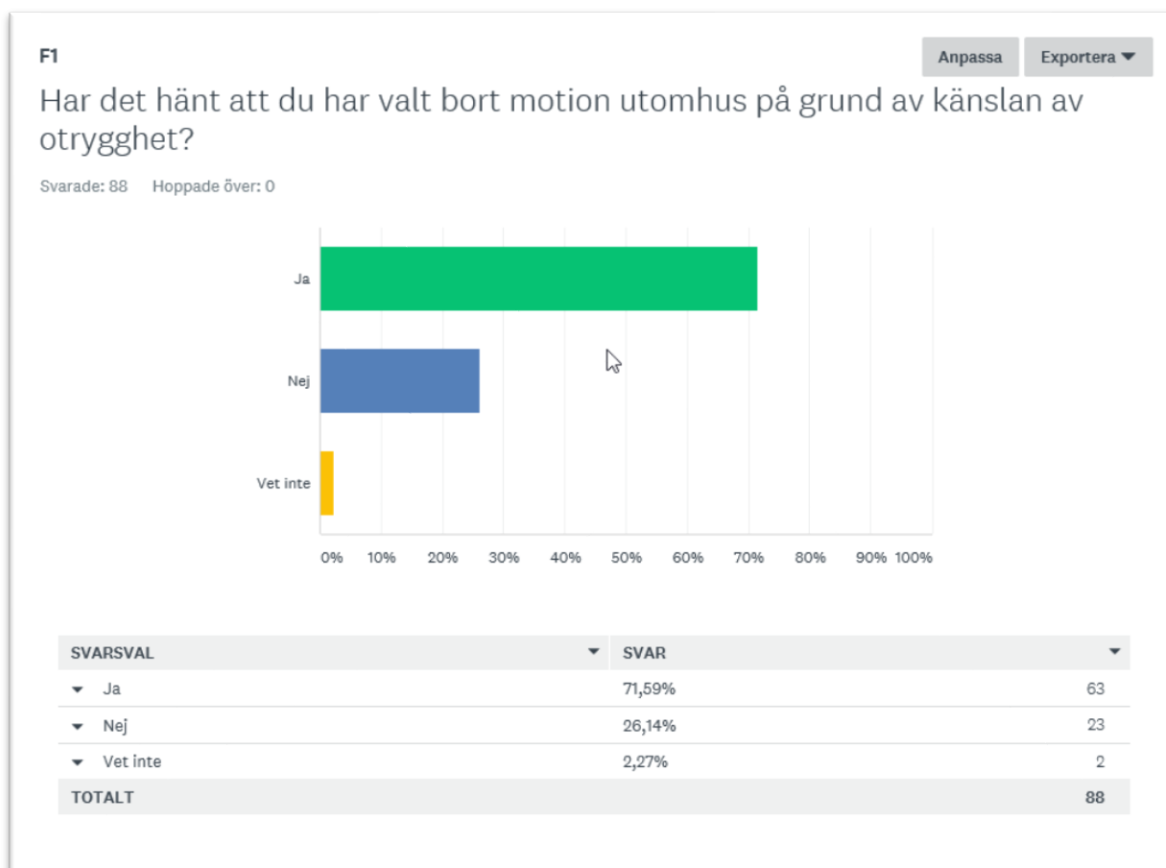
En stad ska inte bara upplevas trygg, för då försvinner många andra viktiga aspekter som bidrar till en bra utemiljö. Den trevliga, trygga staden ska kompletteras med något spännande och mindre förutsägbart. Det spännande får däremot inte leda för långt, då blir tryggheten lidande. En stad som bara är trygg och säker är varken trevlig eller spännande (Grönlund, se Malmö Stad, 2006, s.4). Efter industrialiseringen försökte man göra en stad mer praktisk, vilket medförde att gemensamma, öppna platser minskade. Idag, när produktion och distribution ser annorlunda ut, borde vi ha möjlighet att återigen öka funktionsblandningen i städer. Det är ett viktigt sätt att förbättra och öka livfullhet och därmed också tryggheten i våra gemensamma rum (Malmö Stad, 2006, s.4). Förutsättningar för goda stadsmiljöer styrs av de som planerar utemiljöer. I bygglovshanteringen tas beslut som kan påverka tryggheten. Det är viktigt att den som projekterar tar hänsyn till placeringen av förråd, cykelparkeringar, träd etc. i förhållande till t.ex. fönster och dörrar så att de boende i ett område ska kunna iaktta det som händer utomhus. Detta kan minska antalet incidenter och brott vilket bidrar till ökad trygghet för de som rör sig ute. Sådana effektbedömningar av bebyggelsens utformning och placering i relation till utomhusmiljöerna är avgörande för att öka trygghetsupplevelsen (Malmö Stad, 2006, s.5).

2.3 Vad tycker Malmöborna i en enkätundersökning?

2.3.1 Förklaring av enkäten och felfaktorer

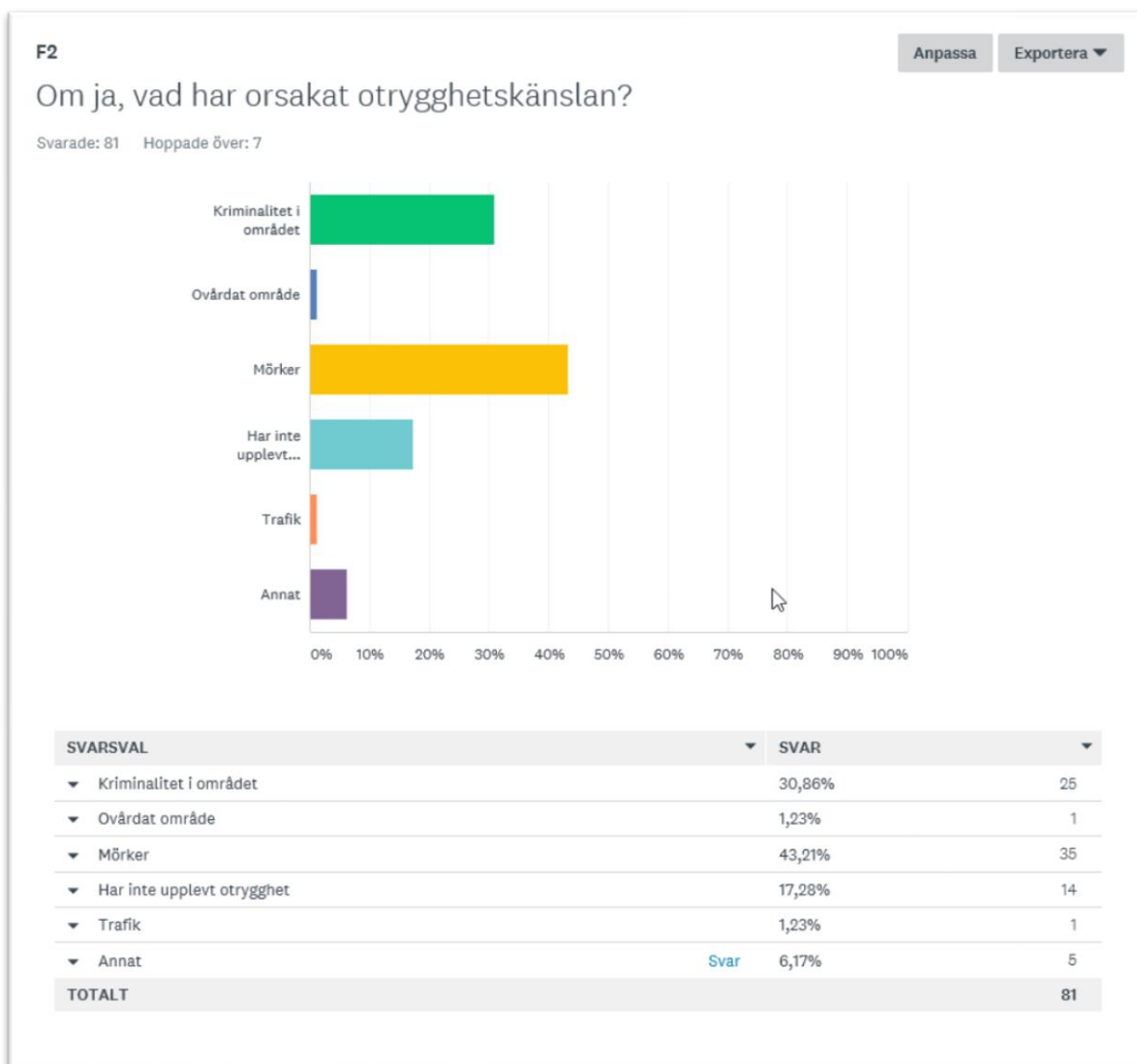
En enkät har skickats ut i flera grupper på sociala medier mellan 26:e mars och 9:e april 2018. Enkäten är anonym och ingen information om de svarande framkommer eftersom sambandet mellan ålder, etnicitet, kön etc. och trygghet inte undersöks i detta arbete. Enda kravet på svarande var att man skulle vara bosatt i Malmö, eller att man har varit det tidigare eller brukar befinna sig där. Då det inte går att kontrollera om de svarande uppfyller kravet, kan man inte se om resultatet påverkades av personer som bor på andra orter. Då enkäten skickades ut i grupper på sociala medier (Facebook) vars medlemmar troligen har någon koppling till Malmö, så anser jag att svaren ändå kan ge en bra bild av den upplevda tryggheten utomhus i Malmö. Totalt antal svar är 88. Totalt skulle 5 frågor besvaras, med möjlighet till fritext som eget svarsalternativ. Svaren sammanställdes i stapeldiagram och redovisades procentuellt. Då jag använde mig av en gratis tjänst, kan vissa delar av texten vara otydliga bredvid diagrammet, då jag inte kan ändra detta själv. Dock skrivs hela svarsalternativet ut under diagrammet, och här visas även den procentuella fördelningen.

2.3.2 Resultat av enkätundersökningen

Figur 2: Fråga 1 (2018). "Har det hänt att du har valt bort motion utomhus på grund av känslan av otrygghet?" Staplarna visar fördelningen mellan de olika alternativen. Svarsantalet för respektive fråga anges längst ner.

Svarsantalet för frågan visas längst ner. 71,59% av de tillfrågade svarade "ja", 26,14% svarade "nej", och 2,27% svarade "vet inte". Att befolkningen begränsas på grund av otrygghet är ett faktum. Mer än $\frac{2}{3}$ av de svarande ansåg att de någon gång har valt bort motion utomhus på grund av känslan av otrygghet.

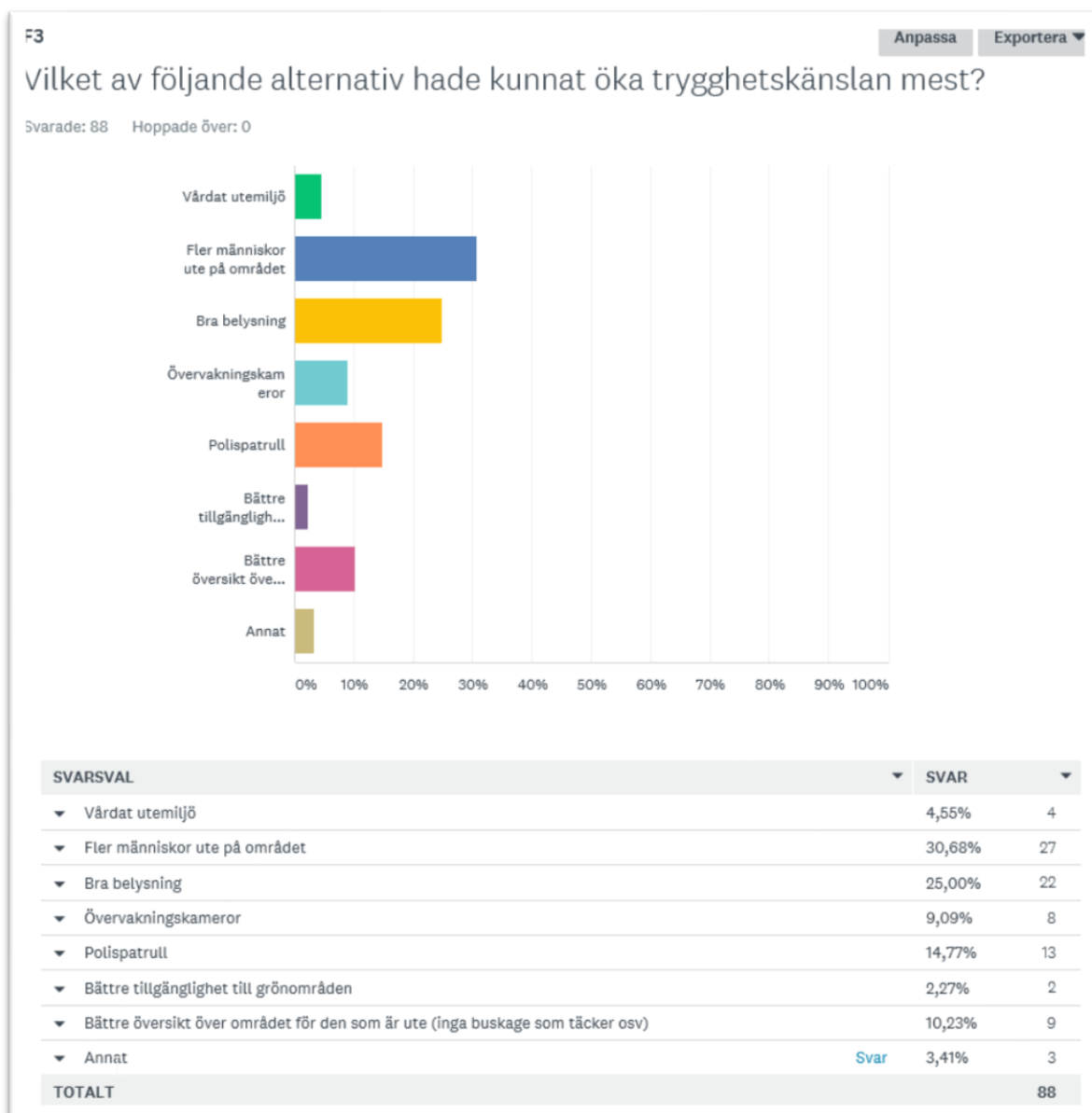
Figur 3: Fråga 2 (2018). "Om ja, vad har orsakat otrygghetskänslan?" Staplarna visar fördelningen mellan de olika alternativen. Svarsantalet för respektive fråga anges längst ner.

Ca.43% av de tillfrågade svarade att "mörker" är den främsta orsaken till otrygghetskänslan, följt av "kriminalitet i området", ca.31%. Det framkommer även att de andra aspekterna inte tycks vara lika störande, då tredje högsta procentandel fick "har inte upplevt otrygghet". I studien specificeras inte olika områden i Malmö, men utifrån denna enkät upplevs Malmö i helhet förhållandevis vårdat, och har trygga trafikförhållanden.

Visar 5 svar
Att jag är kvinna
2018-04-05 09:49
Rädslan att bli våldtagen
2018-04-02 16:22
allmänt otrygghet pga okontrollerade ungdomsgång och avsaknad av polis
2018-03-25 10:53
Kriminalitet och mörker
2018-03-22 17:59
Har ej hänt
2018-03-22 16:50

Figur 4: Fråga 2 (2018).

På fråga "F2" angav fem personer "annat" som svarsalternativ. Tre av de fem svaren kan kopplas till kriminalitet, rädslan för att bli utsatt för något obehagligt. Ett av svaren stärker andelen som inte har upplevt någon otrygghet. Inga svar har någon antydning på dåliga trafikförhållanden eller ovårdad miljö, även fast just dåligt omhändertagen utemiljö kan bidra till kriminella aktiviteter.

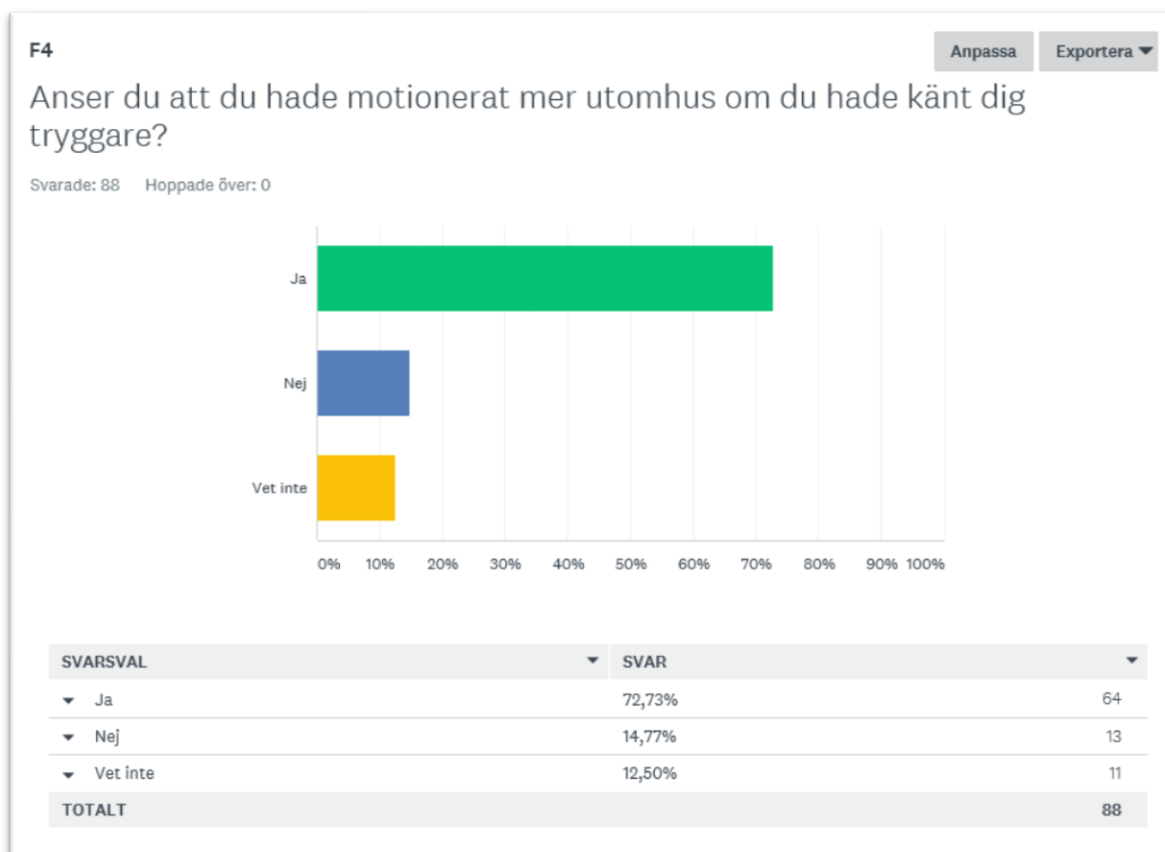
Figur 5: Fråga 3 (2018). "Vilket av följande alternativ hade kunnat öka trygghetskänslan mest?" Staplarna visar fördelningen mellan de olika alternativen. Svarsantalet för respektive fråga anges längst ner.

När det kommer till faktorer som hade kunnat öka tryggheten mer, var meningarna delade. "Fler människor ute på området" och "bra belysning" hade ökat trygghetskänslan mest enligt de tillfrågade. Resten av alternativen fick relativt jämna röster. Vårdat utemiljö och bättre tillgång hade inte ökat trygghetskänslan för de flesta svarande, vilket tyder på att de faktorerna inte känns viktiga, eller att de redan håller en bra standard i Malmö.

Visar 3 svar
Behövs mycket åtgärder så kan inte välja av alternativen
2018-04-05 08:58
Har inte upplevt
2018-03-25 22:38
kombination av alla dom ovanstående
2018-03-25 10:53

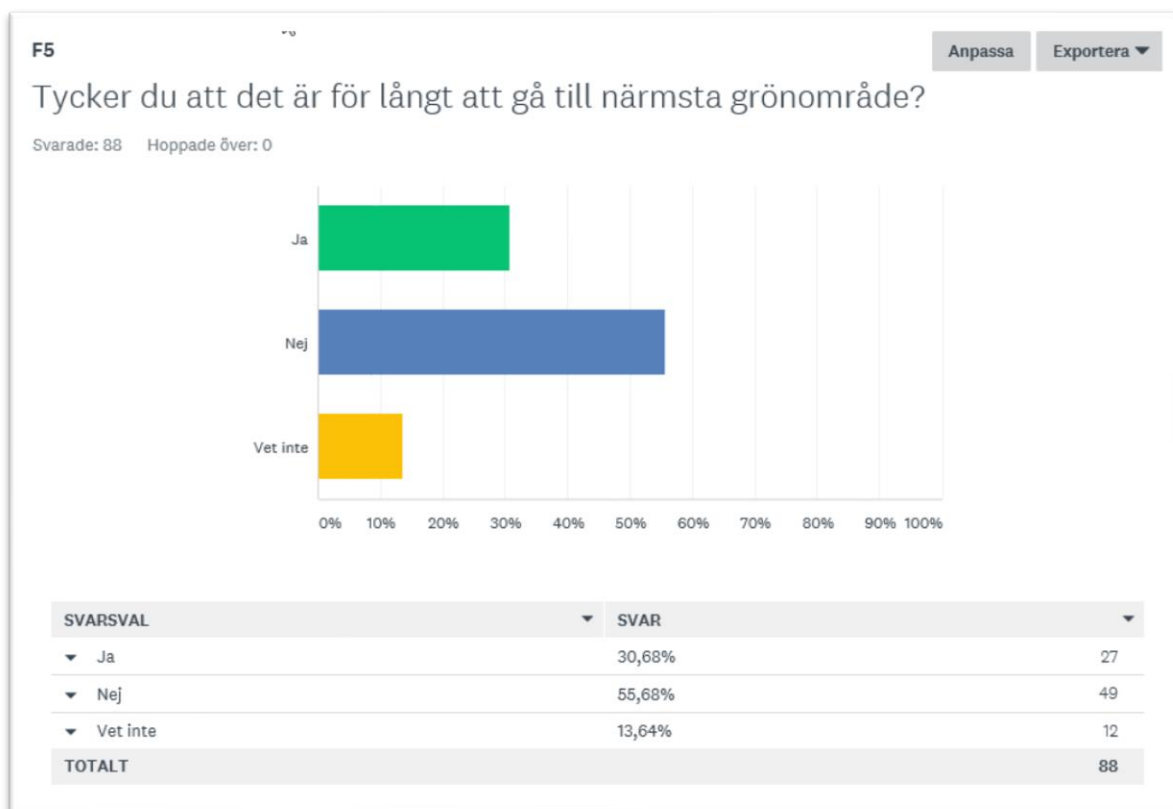
Figur 6: Fråga 3 (2018).

På fråga "F3" valde tre personer att svara "annat". Två av de tre svaren visar att en kombination av alla faktorer hade varit en bra lösning. En svarade att hen inte har upplevt otrygghet, vilket kan tolkas som att det inte krävs några förbättringar enligt personen.

Figur 7: Fråga 4 (2018). "Anser du att du hade motionerat mer utomhus om du hade känt dig tryggare?" Staplarna visar fördelningen mellan de olika alternativen. Svarsantalet för respektive fråga anges längst ner.

Resultatet på fråga "F4" visar tydligt att fler hade nyttjat stadens grönområden om de hade känt sig tryggare. Det framkommer inte ifall de som svarade "nej" och "vet inte", om det är otryggheten som hindrar dem, eller andra faktorer.

Figur 8: Fråga 5 (2018). "Tycker du att det är för långt att gå till närmsta grönområde?" Staplarna visar fördelningen mellan de olika alternativen. Svarsantalet för respektive fråga anges längst ner.

Svaren på fråga "F5" kan vara ytterligare ett bevis på att avsaknaden av grönområden inte är det största problemet, utan att de inte kan användas av alla. Då mer än hälften av de tillfrågade anser att det inte är för långt till närmsta grönområde, ligger problemet först och främst inte i att folk inte orkar motionera, utan att otrygghetsfaktorerna begränsar befolkningen. Fler hade varit villiga och mer motiverade till att ta sig ut, om förhållandena hade varit bättre.

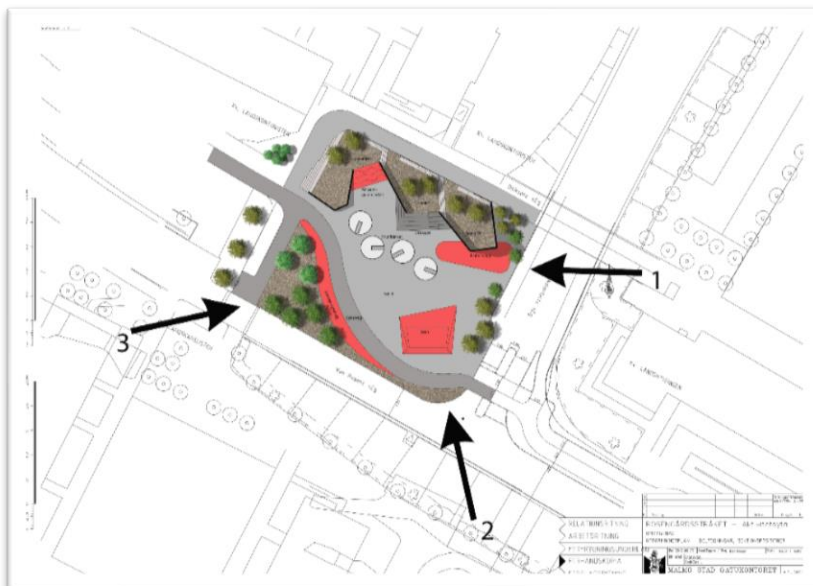
2.4 Exempel på gestaltning utifrån ett trygghetsperspektiv - Rosens röda matta, Malmö Rosengård

Som det tidigare berördes, upplevs Rosengård i Malmö som en av Sveriges otryggaste bostadsområden. Hösten 2010 började man samla idéer från boende i Rosengård angående hur man kunde utveckla området. Vad kan bli bättre? Allt från belysning till bänkar och grönska, insatser för ökad trygghet (Björnson & Eriksson,

2013). En parkeringsplats i Rosengård har gjorts om till en mötesplats, som fått namnet Rosens röda matta. För att ta fram en lämplig utformning av aktivitetsytan har stadsdelens ungdomar fått hjälpa till. Det genomfördes flera arrangemang i inområdet för att locka dit folk, med information om att det kommer att ske förändringar i Rosengård (Malmö Stad, 2017).

Figur 9: Parkering i Rosengård, Malmö Stad (2014): Området som blir Rosens röda matta, före renoveringen

Figur 10: Anders Dahlbäck (2014): Planritning för nybyggnation av Rosens röda matta. Pilarna visar varifrån bilderna i figur 11 är tagna.

Bild 1.

Bild 2.

Bild 3.

Figur 11: Google maps (2018): Aktivitetsfältet som det ser ut idag, från olika vinklar.

Rosens röda matta bjuder på många aktiviteter och har som mål att locka hit folk från hela Malmö. I gestaltningen kan man se att det var viktigt att använda sig av alla

trygghetsfaktorer som tagits upp i detta arbete för att platsen ska bli lyckad. Först och främst är tillgängligheten bra - Malmö Stad startade ett projekt som fokuserar på att knyta ihop olika mötesplatser från Malmös innerstad till Rosengård med hjälp av en gång- och cykelväg (Andersson, 2013). Platsen är öppen, och den som befinner sig där har bra översikt över området. Då vegetationen inte är för tät, kan man bevaka aktivitetsfältet från bostäderna runt omkring. Det skapar trygghet genom att man aldrig känner sig ensam i området, utan mänsklig kontakt är ständigt närvarande. Ur ett arrangörsperspektiv ska platsen ge ett tillåtande intryck som med sin infrastruktur och organisation ska locka till arrangemang och events. Målet är att alla ska känna sig välkomna och våga röra sig mer utomhus, även på områden som tidigare räknades som utsatta (Målbild Aktivitetsytan, 2014).

I området finns kameraövervakning och möjligen polispatruller (se 2.1.2). Genom att alla faktorer - vårdad miljö, bra tillgänglighet, bra översikt, människor i området, belysning, övervakning - inkluderas och används vid utformningen av Rosens Röda Matta, finns det en stor chans till att området blir en trygg och populär samlingsplats för många Malmöbor. (i de två styckena ovan bör du referera till litteratur som du använt tidigare för att belysa olika trygghetsaspekter)

André Ladwehr från Miljöförvaltningen beskriver i Lennartssons artikel att han är nöjd med resultatet av Rosens Röda matta. Platsen används flitigt av människor i alla åldrar. Tack vare framgångarna ska tre nya liknande platser utformas och utvecklas i Malmö. De nya aktivitetsytorna är planerade i andra utsatta områden i Malmö, Krocksbäck och Lindängen för att locka dit fler människor från hela Malmö, precis som det var tänkt i Rosengård (Lennartsson, 2015).

3. Diskussion

3.1 Svar på frågeställningar

Detta arbete skrevs för att undersöka hur man kan göra grönområden och vägen dit tryggare, samt vilka faktorer som påverkar tryggheten. Svaret på frågorna hänger ihop. När man har identifierat faktorerna kan man börja arbeta med att verkställa dem och undersöka hur de hade påverkat grönyttorna och vägen dit. De faktorer som urskildes som viktiga och som berörs i detta arbete är:

- vårdad utemiljö
- fler människor som rör sig i utomhusmiljön
- bra belysning
- bättre tillgänglighet
- övervakningskameror
- polispatrull
- bättre översikt över området

Polispatruller (som kommer att tillsättas på vissa delar av Malmö) samt övervakningskameror kanske räknas som drastiska åtgärder, men då de flesta är mest rädda för att bli utsatta för kriminalitet, hade just de metoderna haft stor effekt på befolkningen. Nackdelen kan dock vara att staden tappar sin spänningsfaktor för de som inte upplever rädsla för kriminalitet. Att ständigt känna sig övervakad kan också kännas avskräckande från att vara ute. Om en stad är allt för trygg och säker så tappar den spänningen. Även om bevakning kan vara en faktor som ökar tryggheten, så bidrar den till att man inte får något utrymme för att upptäcka och uppleva staden utan ständig kontroll. Spännande inslag som mer grönska ökar lusten för lek och äventyr, vilket i sin tur lockar ut mer folk, vilket är den främsta lösningen på otrygghet.

Enkätundersökningen gjordes främst för att kunna göra en jämförelse med statistiken som Malmö Stad har tagit fram. Medan Malmö Stad beskrev att ca.77% upplever oro för att röra sig utomhus om kvällarna, och att 20% avstod från aktiviteter utomhus på

grund av detta, visas det andra siffror i enkätundersökningen. I enkäten som skickades ut på sociala medier svarade ca.72% att de avstår från aktiviteter på grund av otrygghet. Denna stora avvikelse kan dock bero på att frågan tolkades olika av olika personer. Enkäten hjälpte även till med att få en bättre bild av vilka faktorer befolkningen tycker betyder mest för möjligheten och lusten att röra sig i stadens utomhusmiljöer.

Faktorerna är både miljörelaterade och socialt kopplade. De miljörelaterade faktorerna kan vara lättare att åtgärda. Det är även de faktorer som sedan påverkar de sociala. Rensa rabatter, förbättra belysningen och skapa bättre översikt är grundläggande åtgärder som förbättrar utemiljön. Det var dock ingen överraskning att många önskade fler åtgärder, såsom övervakning. Att bli sedd, inte känna sig ensam och kunna räkna med hjälp i en utsatt situation kan minimera rädslan avsevärt. Litteraturstudien och undersökningen gav liknande resultat, vilket inte var så oväntat. Otryggheten är ett faktum, som måste åtgärdas för en bättre stadsmiljö och folkhälsa. Arbetet gav en bra bild av de olika trygghetsfaktorerna samt hur man kan använda dem i verkligheten. En lagom kombination av dessa faktorer kan skapa en trygg, men också trevlig och spännande stad.

3.2 Slutsats

Sammanfattningsvis är det viktigt att påpeka att för en lyckad förändring, som ska ge en bra stadsmiljö och ökad trygghetskänsla, är det nödvändigt att arbeta med alla faktorer som ökar tryggheten. Alla faktorer ger en positiv utveckling, men många är beroende av varandra. I enkätundersökningen visades att fler människor som rör sig utomhus har störst betydelse för trygghetskänslan. Det är just denna faktor som är mest beroende av de andra faktorerna. För att locka ut fler människor i ett område krävs det att man arbetar med de andra aspekterna som ökar trygghet. Exempelvis bidrar bättre belysning, övervakning och vårdad utemiljö till att fler vågar röra sig ute, vilket i sin tur leder till att de som vistas ute inte känner sig ensamma längre.

I Malmö finns det gott om parker och rekreationsområden, problemet är bara att de inte nyttjas av alla. Malmö har även tagit fram många planer på att förbättra situationen genom bättre skötsel och bra tillgänglighet. Det finns mycket information om hur man borde förbättra belysningen, planera och projektera nya, fina, lättillgängliga aktivitetsfält och att öka tryggheten genom en god planering av utemiljön. Enligt undersökningen är det främsta problemet dock inte att grönytor är svårtillgängliga, att det är svårt att orientera sig eller att översikten är dålig. Rädslan finns fortfarande kvar hos befolkningen. Även om en mer tilltalande och vårdad utemiljö gör väldigt mycket för att förbättra situationen, så borde det göras mer, då det är tydligt att otryggheten ökar trots alla insatser som görs av Malmö Stad.

4. Källförteckning

Allt i Malmö (2018). *Parkernas stad*.

<http://alltimalmo.se/allt-om-malmo/parker> (2018-04-02)

Andersson, B. (2013). *PLAN:s diskussionsartikel nr 5–6, år 2013: Rosens röda matta – stadsplanering på tjejernas villkor*.

<https://planeringsbloggen.wordpress.com/tag/foreningen-for-samhallsplanering/page/7/> (2018-05-02)

Björnson, M. & Eriksson, L. (2013). *En modell för fysisk stadsförnyelse i samverkan*. Malmö.

<https://malmo.se/download/18.6559ffe5145840d28d62bf7/1491300127190/Modell+f%C3%B6r+Fysisk+stadsf%C3%B6rnyelse+i+samverkan.pdf> (2018-04-06)

Brå (2018). *Belysning*.

<https://www.bra.se/forebygga-brott/forebyggande-metoder/belysning.html> (2018-05-02)

Edqvist, R. (u.å.). *Handbok för tryggare stadsmiljöer*. Huddinge kommun.

https://www.huddinge.se/globalassets/huddinge.se/_gemensamma/styrdokument-overgripande/anvisningar-och-instruktioner/trygghetshandbok-stadsmiljoer.pdf (2018-04-02)

Folkhälsomyndigheten (2015). *WHO Europas övergripande policy för hälsa översatt till svenska*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2015/mars/who-europas-overgripande-policy-for-halsa-oversatt-till-svenska/> (2018-04-02)

Gatukontoret (2017). *Stadsliv*. Malmö.

https://malmo.se/download/18.4cc94c3815be8cd0d0b25b72/1498485038951/STADSLIV_217_finalfinal.pdf (2018-04-15)

Grönmodellen (2017). Malmö.

<http://malmo.se/download/18.5d8108001222c393c008000101285/metod> (2018-04-02)

Lennartsson, D. (2015). *Malmö mötesplatser inte bara för killar*. Sveriges Radio. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=96&artikel=6143860> (2018-05-15)

Loftrup-Ericson, I. (2017). *Oron för brott i Malmö fortsätter att öka*. SVT nyheter. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/oron-for-brott-i-malmo-fortsatter-att-oka> (2018-04-15)

Malmö Stad (2018). *Konstaterande fall av dödligt våld 2015–2017*. Malmö. <https://malmo.se/Kommun--politik/Fakta-och-statistik/Trygghet-och-sakerhet/Dodligt-vald.html> (2018-05-01)

Malmö Stad (2017). *Rosens röda matta*. Malmö. <https://malmo.se/Bo-bygga--miljo/Miljoarbetet-i-Malmo/Malmo-stads-miljoarbete/Oversikt-avslutade-projekt/Rosengard-i-forvandling/Rosengardsstraket/Rosens-roda-matta.html> (2018-05-01)

Malmö Stad (2018). *Samarbeten med Polisen*. Malmö. <https://malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghetsfragor-i-Malmo/Sarskilda-utmaningar/Samarbeten-med-polisen-.html> (2018-04-28)

Malmö Stad (2018). *Upplevd problembild 2007–2017*. Malmö. <https://malmo.se/Kommun--politik/Fakta-och-statistik/Trygghet-och-sakerhet/Upplevd-problembild.html> (2018-05-02)

Malmö Stad (2018). *Upplevd trygghet i Malmö 2007–2017*. Malmö. <https://malmo.se/Kommun--politik/Fakta-och-statistik/Trygghet-och-sakerhet/Upplevd-otrygghet.html> (2018-05-02)

Malmö Stadsbyggnadskontor (2006). *Trygg stadsmiljö: tankegångar, riktlinjer, arbetsmetod*. Malmö.

<https://malmo.se/download/18.16ac037b154961d02871654f/1491299525973/Trygg%2Bstadsmilj%25C3%25B6.pdf> (2018-05-02)

Målbild Aktivitetsytan (u.å.) Malmö.

<https://malmo.se/download/18.1388f79a149845ce3b91029/1491300931369/M%C3%A5lbild+aktivitetsytan.pdf> (2018-05-02)

Persson, D. (2017). *Trygghetsmätning: Malmöbor känner sig otrygga*. Sveriges Radio. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6632031> (2018-05-02)

Survey Monkey, hemsida för enkätundersökning.

<https://sv.surveymonkey.com/user/sign-in/?ep=%2Fdashboard%2F>

Viktorsson, J. (2016). *Här är Skånes mest utsatta bostadsområden*. Sydsvenskan. <https://www.sydsvenskan.se/2016-02-10/har-ar-skanes-mest-utsatta-bostadsomraden> (2018-05-02)

5. Figurförteckning

Figur 1: Malmö Stad, 2017, stadskarta (översiktskarta). Tillgänglig:

<https://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Kartor--geografisk-information/Kartprodukter/Stadskarta.html> (2018-04-05)

(Finns som nedladdningsbar fil)

Figur 2–8: Figurer hämtade från egen enkätundersökning

Figur 9: Malmö Stad, 2014, Bild före renovering. Tillgänglig: <https://malmo.se/Bo-bygga--miljo/Miljoarbetet-i-Malmo/Malmo-stads-miljoarbete/Oversikt-avslutade-projekt/Rosengard-i-forvandling/Rosengardsstraket/Rosens-roda-matta.html> (2018-04-28)

(Finns som nedladdningsbar fil)

Figur 10: Anders Dahlbäck, 2013, Illustration av Rosens röda matta. Tillgänglig: <https://malmo.se/download/18.1388f79a149845ce3b9fdb/1491301765719/Artikel+i+tidssiften+PLAN+om+Rosens+r%C3%B6da+matta+20131215.pdf> (2018-04-28)

Figur 11: Google maps, 2018. Tillgänglig: <https://www.google.com/maps> (2018-04-28)